

KJØNNSFORSKJELLER I SKOLEN

Elevenes egne refleksjoner knyttet til kjønnsforskjeller i skolen

Guro Karlsen

MGLU3111 | FoU-oppgave våren 2022

Sammendrag

Temaet for denne oppgaven er kjønnsforskjeller i skolen. Hva er elevers tanker om kjønnsforskjeller i skolen? Gjennom denne oppgaven har jeg sett nærmere på dette spørsmålet. Jeg gjennomførte en kvalitativ studie på to klasser i 5. trinn, der jeg samlet inn elevtekster fra elevene. Ut ifra de funnene jeg fant ser det ut til at gutter i større grad enn jenter er opptatt av hvordan man går kledd. Både jentene og guttene har fokus på hvordan kjønnetes væremåte er, og hvilke interesser de har. Guttene blir ofte beskrevet som «rampete» og urolige i timen. Jentene derimot blir beskrevet som rolige og flinke til å følge med i timen. Væremåten i friminuttene ser ut til å gjenspeile dette, da guttene er mer opptatt av å være aktive f.eks. ved å spille fotball. Når det gjelder lærerens behandling av jenter og gutter kan det se ut til at guttene får lov til å være mer aktive enn jentene. Generelt ser det ut til at både elevenes og lærerens oppfatning er at guttene er, og trenger å være mer aktiv enn jentene.

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	1
Innledning	3
Del 1: Teori	4
1.1. <i>Kjønnsforskjeller i skoleprestasjoner</i>	4
1.2. <i>Motivasjon</i>	5
1.3. <i>Kognitive ferdigheter</i>	5
1.4. <i>De stille og de ville</i>	6
1.5. <i>Forventninger</i>	7
1.6. <i>Habitus</i>	7
Del 2: Metode	8
2.1. <i>Uvalg</i>	9
2.2. <i>Etikk og personvern</i>	9
2.3. <i>Gjennomføring</i>	10
2.4. <i>Innholdsanalyse</i>	11
2.5. <i>Svakheter ved studie</i>	12
2.6. <i>Generalisering</i>	12
Del 3: Analyse	12
3.1. <i>Utseende</i>	13
3.2. <i>Væremåte</i>	13
3.3. <i>Fysisk styrke</i>	14
Del 4: Diskusjon	15
4.1. <i>Motivasjon</i>	15
4.2. <i>Utseende</i>	16
4.3. <i>Væremåte</i>	17
4.3.1. <i>Skolen tilpasser seg gutter</i>	17
4.3.2. <i>Habitus</i>	17
4.3.3. <i>Maskulinitet vs. det feminine</i>	18
Avslutning	18
Litteraturliste	20

Innledning

Kjønnsforskjeller i skolen er et svært dagsaktuelt og relevant tema, da det stadig er ny forskning og nyhetsartikler om dette temaet. Det er også et tema som tas opp på plattformer der elevene selv er, noe som bidrar til at de danner seg egne meninger om temaet. TikTok er en plattform flere elever bruker, og på denne appen finnes det flere videoer der brukere står opp mot samfunnets forventninger om hvordan jenter og gutter skal kle seg. Det ligger også ute videoer av personer som formidler sine meninger om hva lærere burde undervise om når det gjelder kjønn og LHBT personer. På bakgrunn av dette mener jeg elevene har tanker og meninger om kjønnsforskjeller i skolen, og jeg ønsker derfor å finne ut hvilke refleksjoner 5. klassinger har.

I Stoltenbergrapporten fra 2019 kom det frem at jenter gjør det bedre i alle fag utenom gym (NOU 2019:3, s. 40). Gutter og menn som ikke når langt i utdanningsforløpet blir sett på som «tapere» (Vogt, 2018, s. 185). Dersom man ser på de nasjonale prøvene fra 2019 til 2021 får man et litt annet bilde på skolesituasjonen enn det som kom frem i Stoltenbergrapporten. Ved å søke opp «karakterer og nasjonale prøver i grunnskolen» på SSB, får man opp en tabell over resultater på nasjonale prøver. Jeg la inn verdier slik at tabellen viser resultater i engelsk, lesing og regning for 5. trinn i Trøndelag fra 2019 til 2021. Statistikken viser at guttene gjorde det bedre i både engelsk og regning enn jentene. Lesing var det eneste faget der jentene gjorde det bedre, men det var en relativt liten forskjell. Forskjellen på jenter og gutter i regning var vesentlig større (Statistisk sentralbyrå, 2021a). Ved å se på standpunktkarakterene i grunnskolen får man derimot et bilde som stemmer bedre overens med Stoltenbergrapporten. Jeg la inn at tabellen skulle gjelde standpunktresultater for gutter og jenter i Trøndelag fra 2019 til 2021 i fagene engelsk, matematikk og norsk. Denne tabellen viser at jentene gjør det bedre i alle fagene, inkludert engelsk muntlig og skriftlig, og matematikk (Statistisk sentralbyrå, 2021b).

Gjennom denne oppgaven skal jeg drøfte følgende problemstilling: «Hvilke refleksjoner har elever i 5. trinn når det gjelder kjønn i skolen?». Jeg ønsker med andre ord å se nærmere på elevenes tanker knyttet opp mot kjønn i skolen. Jeg skal svare på problemstillingen ved å samle inn empiri og data fra to klasser på 5. trinn. Deretter skal jeg drøfte denne empirien og sette det opp mot relevant teori. På denne måten kan funnene jeg finner analytisk generaliseres slik at det også gjelder 5. klassinger på andre skoler.

Jeg har allerede vist at jenter har bedre skoleresultater enn gutter dersom man ser på standpunktkarakterer. I teoridelen skal jeg se på ulike faktorer som kan forklare hvorfor det er slik. I tillegg skal jeg se på teori som kan begrunne hvorfor væremåten til kjønnene er såpass forskjellig. Videre skal jeg utdype metoden som ble brukt i studien, og hvordan dette gikk for seg. I del 3 og 4 skal jeg analysere elevtekstene før jeg diskuterer elevenes svar opp mot relevant teori. Til slutt skal jeg gi en oppsummering og konklusjon av studien.

Del 1: Teori

Når vi snakker om kjønnsforskjeller i skolen dukker ofte spørsmålet «født sånn eller blitt sånn?» opp. Blant forskere er det uenighet i hvor stor grad skoleprestasjoner kan begrunnes i biologiske forskjeller. I Stoltenbergrapporten blir det flere steder fremhevet at skoleprestasjoner kan skyldes forskjeller i kognitive ferdigheter, altså biologiske forskjeller. Nielsen og Henningsen (2018) stiller seg kritisk til en slik forklaring, og tar opp sosiale forhold som en annen mulig oppfatning i artikkelen «guttepanikk og jentepress – paradokser og kunnskapskrise». Gjennom denne oppgaven skal jeg ta for meg begge disse synspunktene, og drøfte hvordan de kan forklare kjønnsforskjeller i skolen. Både når det gjelder skoleresultater, men også væremåten til elevene.

1.1. Kjønnsforskjeller i skoleprestasjoner

Forskerne er i stor grad enige om de faktiske tallene for jenter og gutters karakterer, frafall, videre utdanning og karriere, men de har ulike synspunkter på hva disse tallene kan skyldes (Nielsen & Henningsen, 2018, s. 21). Jenter får bedre skoleresultater enn gutter. Når det er sagt får elever med høyt utdannet foreldre (middelklassen) bedre karakterer enn elever med lavt utdannede foreldre. Det er større forskjell på karakterene dersom man tar utgangspunkt i sosial bakgrunn, sammenlignet med hvilket kjønn man er. I middelklassen er karakterforskjellene mellom kjønnene relativt små, men blant elever med lavt utdannede foreldre er kjønnsforskjellene store. Blant elevene som har lavt utdannede foreldre tar dobbelt så mange jenter som gutter høyere utdanning (Nielsen & Henningsen, 2018, s. 9).

1.2. Motivasjon

Gutter og jenter har ulik motivasjon i forskjellige fag. Ofte eksemplifiseres dette med at gutter har større motivasjon til å lære matte, mens jenter har større motivasjon til å lære seg språk. En mulig forklaring kan være fordi gutter kjenner mestring i matematikk, mens jenter føler mestring i språkfag (Bakken et al., 2008, s. 32). Det er tre faktorer som kjennetegner en motivert person og det er at personen har et formål med det hen gjør, personen er drevet av indre energi, og personen har utholdenhet og beslutsomhet (Jordet, 2020, s. 290). Jenter ønsker seg ofte inn på studier med høye inntakskrav, som f.eks. medisin og juss. Gutter, som ønsker å jobbe innen tradisjonelle mannsfag, trenger ikke like gode karakterer fordi det ofte er lavere inntakskrav på disse studiene (Nielsen & Henningsen, 2018, s. 15 og 20).

Jenter gjør mer lekser enn gutter (NOU 2019:3, 2019, s. 21), noe som betyr at gutter har mer tid til fritidsaktiviteter enn jenter. Det kan tenkes at disse guttene kan bygge videre på kompetansen de får gjennom fritidsaktiviteter og at de derfor har en større mulighet til å velge andre karriereveier enn formell utdanning. Siden jentene bruker mer tid på lekser vil de ha mindre tid til andre ting, noe som kan føre til at deres eneste mulighet er å skaffe seg en karriere via formell utdanning (Nielsen & Henningsen, 2018, s. 20). Forskning har også vist at gutter stresser mindre enn jenter rundt skolearbeidet, og at det har høyere selvtillit til tross for dårlige karakterer (Nielsen & Henningsen, 2018, s. 8-9).

1.3. Kognitive ferdigheter

Studier viser at jenter utvikler språklige ferdigheter, og kognitive evner tidligere enn gutter (NOU 2019:3, s. 76-80). Kognitive evner er en samlebetegnelse for alt som omhandler tenking, problemløsning og erfaringsbasert læring. Det skilles ofte mellom flytende og krystallisert intelligens som underkategorier av kognitive evner. Den flytende intelligensen går ut på at man klarer å løse nye oppgaver, uavhengig av tidligere kunnskap. Krystallisert intelligens handler derimot om tidligere lært kunnskap og ferdigheter, som f.eks. språk -og romforståelse (NOU 2019:3, s. 76). Romforståelse går ut på at man klarer å se for seg hvordan en figur kan roteres. Moore og Johnson (2008) fant ut at 5 år gamle gutter var flinkere til å mentalt kunne rotere et tredimensjonalt objekt enn jenter. Romforståelse er en viktig egenskap for å kunne gjøre det bra i matematikk og andre realfag (NOU 2019:3, s. 79). Det er størst forskjell på skoleprestasjoner mellom gutter og jenter i norsk og RLE, mens forskjellen er minst i matte og naturfag (Bjerrum Nielsen, 2014, s. 14). Norsk og RLE er begge fag der

språkferdigheter er viktige, mens matte og naturfag er realfag der romforståelse er sentralt. Dette kan tyde på at den kognitive utviklingen hos jenter og gutter medfører at de presterer bra i ulike fag. Samtidig vil språklige ferdigheter være viktig i alle fag på skolen, mens romforståelse ikke er like nødvendig i alle skolefag. I tillegg til jenter og gutters kognitive evner finnes det en del forskning som tyder på at jenter blir tidligere sosialt modne enn gutter (Nielsen & Henningsen, 2018, s. 18).

1.4. De stille og de ville

I boka «siviliserende institusjoner» viser Laura Gilliam til at forskjellig atferd fører til popularitet og anerkjennelse hos jenter og gutter. Jentene streber etter å være «stille», altså å være høflig, høre på læreren, og være rolig i sosial omgang med andre. De har en forståelse av at de skal være rolig i timen, men livlige og morsomme i friminuttene. Blant guttene virker det derimot som at det gir status å være «vill». Det betyr at de ønsker å lage bråk, være frekk, ville bestemme, slå eller erte (Gilliam & Gulløv, 2015, s. 190-192). Kjønnenes måte å være på kan ses i sammenheng med en opposisjonslogikk. Det vil si at dersom det ene kjønn tilskrives en bestemt egenskap, vil det andre kjønn få den motsatte egenskapen (Gilliam & Gulløv, 2015, s. 195). Jenter har, som nevnt tidligere, bedre skolerresultater enn gutter. Det kan tyde på at samfunnet tilskriver jentene egenskapen om å være flink på skolen. Ifølge opposisjonslogikken må dermed guttene være dårlige på skolen. Dette ligner det Connell og Martino (2008) kom frem til i sin forskning. Nærmere bestemt at kjønnsidentiteter dannes i kontrast til noe. Dermed vil gutter avstå fra det som virker feminint, som blant annet ved å ikke utrykke følelser, unngå feminin væremåte og ved å ta avstand fra skolen i den grad de opplever det som feminint (Bakken et al., 2008, s. 36).

I artikkelen «guttepanikk og jentepress» vises det til at guttene jobber med skole i det stille, blant annet fordi de er redd for å bli sett på som en «nerd» (Nielsen & Henningsen, 2018, s. 20). Gutter som ikke lykkes med det faglige på skolen ser etter andre måter å utrykke sin maskulinitet på. Det kan gjøres ved å motsette seg de regler og normer som er forventet av en. Disse guttene kan derfor komme med kommentarer til guttene som gjør det bra på skolen for å øke sin egen status (Gilliam & Gulløv, 2015, s. 195).

1.5. Forventninger

I denne delen skal jeg ta for meg samfunnets forventninger til kjønn i skolen. Når elevene begynner i første klasse lages det ofte klasseregler i begynnelsen av skoleåret, kanskje allerede i løpet av den første uka. Disse klassereglene sier noe om hvordan elevene skal oppføre seg i timen, f.eks. at man skal rekke opp hånda før man snakker, og at man skal være stille når noen andre har ordet. Det betyr at elevene blir møtt med forventninger til hvordan de skal være tidlig i utdanningsløpet. Dersom det stemmer at gutter bevisst ikke følger regler for å vise maskulinitet (Gilliam & Gulløv, 2015, s. 195), betyr det at de ikke oppfyller samfunnet eller lærers forventninger om hvordan man skal være i timen.

Som samfunn har vi også noen forventninger om hvordan elevene skal være i friminutt og hvordan de kler seg. F.eks. sier Berentzen, gjengitt i Nielsen (2014), at konkurranse og risiko er utgangspunkt i nesten all lek til gutter. Jentene derimot leker såkalte «familieleker», der innholdet i stor grad dreier seg om tradisjonelle omsorgsoppgaver (Kleppe, 2014, s. 64-67). Guttenes lek er ofte mer fysisk anstrengende og voldsom enn jentenes. Måten kjønnene leker på gir uttrykk for at guttene liker å være mer aktive enn jentene. Nyere forskning viser derimot at jenter og gutter ofte finner leker der de kan leke sammen. Barna, lærere og samfunnet rundt har et behov for å definere og avgrense jenter og gutter. Dersom jenter og gutter leker sammen dannes det andre måter å skille kjønnene på. Det kan f.eks. være måten elevene kler seg (Kleppe, 2014, s. 72).

Nielsen og Henningsen skriver at guttenes problemer i skolen ledes tilbake til et skolesystem som ikke er tilrettelagt dem, mens jentens problemer individualiseres og blir sett på som et problem jentene selv må fikse (Nielsen & Henningsen, 2018, s. 12). Det indikerer at skolen og samfunnet har en forventning eller oppfatning av at jentene må klare å tilpasse seg skolen slik den er, mens skolen må tilpasse seg guttene slik at den samsvarer med deres væremåte.

1.6. Habitus

Bourdieu sitt begrep «habitus» er sentralt for å forstå kjønnsforskjellene i skolen. Habitus er alle praksiser og væremåter som har blitt automatisert gjennom oppveksten eller gjennom generasjoner (Jordet, 2020, s. 90). Sagt med andre ord, habitus er væremåten er person har, og denne væremåten påvirkes av samfunnet rundt og hvor man kommer fra. Bourdieu benytter seg også av et annet begrep som han kaller sosiale felt. Det sosiale rommet, ofte avgrenset til å gjelde nasjonalstaten, har flere felt med egne verdier, tillærte tanker og sosial praksis

(Høstaker, 2006, s. 172). Skolen er et eksempel på et slikt sosiale felt, da det finnes visse normer og regler for hvordan man skal oppføre seg. I møtet med skolen stiller alle elevene med ulik bakgrunn, altså forskjellig habitus. Noen vokser opp i et stort hus, andre i en liten leilighet. Noen har foreldre med høy utdanning, mens noen har foreldre uten utdanning. I noen familier blir kulturell kapital verdsatt, mens i andre familier er sosial kapital viktigere. Alt dette er faktorer som fører til at du er den du er, og dermed hvilken habitus du har.

I en studie gjennomført av Bakken og Lindhardt (2021) viser de til at barnehagelærere ga ulik respons til jenter og gutter på samme handling. Blant annet slo de hardere ned på en jente dersom hun slo noen. Barnehagelærerne beskrev også at de snakket forskjellig med gutter og jenter. I samtalen med guttene la de fokuset på hvor tøffe de var o.l. (Bakken & Lindhardt, 2021, s. 214). Den responsen barn får på sine handlinger er med på å skape deres habitus. Siden guttene blir oppfordret til å være aktive og «tøffe» kan det tenkes at deres habitus og væremåte også blir mer aktiv og urolig.

Del 2: Metode

Studien jeg gjennomførte er en kvalitativ studie. Kvalitativ metode går ut på at man samler detaljert og utfyllende informasjon om teamet man ønsker å forske på. Denne forskningsmetoden er svært relevant dersom man ønsker å forstå hva et utvalg menneskers tanker og meninger er om et konkret tema (Johannessen et al., 2021, s. 23). Problemstillingen min: «Hvilke refleksjoner har elever i 5. trinn når det gjelder kjønn i skolen?» viser at jeg er interessert i elevens tanker og meninger, og det var derfor naturlig å velge en kvalitativ metode.

Larsen tar for seg to typer tilnærminger til datamaterialet, induktiv og deduktiv tilnærming. Induktiv tilnærming går ut på at man velger en åpen problemstilling, som ikke tar utgangspunkt i teori. På denne måten har man ikke utelukket noen forklaringer før undersøkelsen starter (Larsen, 2017, s. 24). Den andre tilnærmingen er en deduktiv tilnærming som betyr at man som forsker er preget av teoretiske antagelser og har forventninger om hva man kommer til å finne før undersøkelsen blir gjennomført. En deduktiv tilnærming tar utgangspunkt i begreper og teorier (Larsen, 2017, s. 24). Tjora beskriver en tredje tilnærming som han kaller en abduktiv tilnærming, og er en mellomting

mellom induktiv og deduktiv tilnærming. Det går ut på at man starter i det induktive, men benytter seg av teorier og forskning (deduktiv) underveis i arbeidet (Tjora, 2018, s. 211). Problemstillingen min kan sies å være induktiv, men jeg bruker teori og tidligere forskning for å forklare funnene jeg finner i studien. Jeg bruker tidligere forskning for så å lete etter funn i min egen studie. Dermed kan jeg ha utelukket noen forklaringer fordi de ikke passer med tidligere forskning. Som et resultat av det mener jeg min studie må ses på som abduktiv.

2.1. Utvalg

Et strategisk utvalg betyr at man som forsker har en idé om hvem man vil snakke med, det er ikke tilfeldig hvem som blir med i undersøkelsen (Johannessen et al., 2021, s. 58-59). I et tilfeldig utvalg er det ikke bestemt hvem man skal snakke med før undersøkelsen (Johannessen et al., 2021, s. 69). Det kan f.eks. være at man har en liste med flere hundre personer, der noen blir tilfeldig plukket til å delta. Problemstillingen min tar utgangspunkt i elevers tanker om kjønn i skolen. Derfor var det mest hensiktsmessig for meg å foreta et strategisk utvalg. Jeg visste at det var grunnskoleelever jeg ønsket å komme i kontakt med. Av den grunn valgte jeg å gjennomføre forskningsprosjektet på 5. trinn. Elever på 5. trinn er rundt 10/11 år. Jeg mener de er gamle nok til å ha dannet seg egne refleksjoner og tanker om kjønnsforskjeller i skolen.

Utvelging ved selveleksjon går ut på at personene som skal være med i studien selv bestemmer om de ønsker å være med (Larsen, 2017, s. 90). Alle potensielle informanter får informasjon om studien og invitasjon til å delta. Deretter kan de som ønsker, si ja til å bli med på studien. Utvalget består dermed bare av informanter som selv ønsker å delta (Grønmo, 2021). Elevene på 5.trinn og deres foresatte fikk informasjon om hvilken studie jeg skulle gjennomføre. Deretter skulle de foresatte eller elevene selv bestemme om de ville være med på studien. Ut ifra dette mener jeg at studien jeg gjennomførte går under utvalg ved selvseleksjon.

2.2. Etikk og personvern

Passivt samtykke går ut på at de personene som blir spurt om å delta i en studie skal gi beskjed dersom de *ikke* ønsker å delta. Filosofen Ben Saunders har kommet frem til to betingelser for at et passivt samtykke kan ses på som gyldig. For det første må det komme tydelig frem at stillhet blir sett på som samtykke, i tillegg må det være enkelt å trekke seg (Solberg & Eikemo, 2021, s. 3). De foresatte til elevene på 5. trinn hadde på forhånd fått

tilsendt et skjema der de fikk informasjon om hvem jeg er, og hva jeg skulle undersøke. I dette skjemaet kom det tydelig frem at de foresatte skulle gi beskjed dersom de ikke ønsket at deres barn skulle delta. Det ble også gjort tydelig at det ikke ville få noen negative konsekvenser for elevene dersom de ikke deltok. I tillegg ga jeg beskjed til elevene om at de kunne trekke seg helt frem til studien ble gjennomført. Etter at elevtekstene ble samlet inn ville det ikke være mulig å trekke seg lenger fordi alt av datamateriale var anonymt. Ut ifra Saunders betingelser mener jeg de foresatte og elevene ga et gyldig passivt samtykke. Begge parter hadde mulighet til å si nei dersom de ikke ønsket å delta. Ulempen med denne typen samtykke er at det kan være noen foresatte som ikke har lest skjemaet jeg sendte, og derfor ikke fått informasjon om hva som skal skje. Det er derfor mulig at noen foresatte ga samtykke uten at de var klar over det. Samtidig fikk alle elevene selv mulighet til å trekke seg fra studien. Av den grunn mener jeg de elevene som deltok, selv ga samtykke til det.

Undersøkelsen ble gjennomført på papir slik at det ikke ville være mulig å spore IP-adressene. En IP-adresse er et nummer tilknyttet enhver pc. Ved å spore IP-adressen kan man finne informasjon om hva en person har gjort på internett, i tillegg til hvor pc-en befinner seg (Kaspersky, u.å.).

2.3. Gjennomføring

I den ene klassen samlet jeg inn 20 elevtekster, og i den andre klassen samlet jeg inn 12 elevtekster. Studien var anonym, og elevene fikk skrive svarene sine på egne ark. I begge klassene gikk jeg gjennom spørsmålene felles før de begynte å skrive på egenhånd. I denne gjennomgangen stilte jeg elevene spørsmål som skulle få de til å reflektere over egne tanker. Jeg spurte elevene følgende: «Gjør jenter og gutter ulike ting i friminuttene? Tenker de annerledes? Oppfører de seg annerledes i timene? Snakker dere på forskjellige måter, eller kler dere dere forskjellig? Behandler læreren jenter og gutter forskjellig? Får gutter eller jenter mer kjeft? Får noen lov til mere enn andre?». Jeg gjorde det også tydelig at det var elevenes meninger jeg var interessert i, og at det ikke fantes noe fasitsvar. I begge klassene fikk elevene utdelt et ark med 4 spørsmål, men spørsmålene var ikke like blant de to klassene. Spørsmålene til klasse 1 var følgende:

- Hvilket kjønn er du? (Jente, Gutt, Annet)
- Mener du det er forskjell på jenter og gutter i skolen? Hva er i så fall disse forskjellene?

- Mener du læreren behandler jenter og gutter forskjellig? Hva er i så fall disse forskjellene?
- Er det viktig for deg å gjøre det bra på skolen? Hvorfor eller hvorfor ikke?

Spørsmål til klasse 2:

- Hvilket kjønn er du? (Jente, Gutt, Annet)
- Hva er forskjellene på jenter og gutter?
- På hvilken måte behandler læreren jenter og gutter forskjellig?
- Forskning viser at jenter gjør det bedre i alle fag utenom gym. Hvorfor tror dere det er sånn?

Jeg endret på spørsmålene fordi jeg erfarte at jeg ikke fikk troverdige svar fra klasse 1. Det kan se ut til at elevene ga et svar som førte til at de slapp å svare å del to av spørsmålene. Av den grunn valgte jeg å gjøre om på spørsmålene, for deretter å gjennomføre studien i en annen klasse. Spørsmålene jeg stilte til den andre klassen kan sies å ha ledende spørsmål. I et ledende spørsmål kommer det frem hvilket svar som er ønsket (Tjernshaugen, 2021). Spørsmålene jeg stilte i klasse 2 indikerte at det var en forskjell mellom jenter og gutter, lærerens behandling og karakterer i skolen. Elevene hadde altså fått informasjon om at det er en forskjell, deretter skulle de skrive hva disse forskjellene er. Dermed sto ikke elevene like fritt til å skrive det de ønsket i klasse 2. Samtidig hadde de fremdeles muligheten til å skrive at det ikke var noen forskjell, men det er mindre åpenbart å skrive det.

2.4. Innholdsanalyse

I analysen av datamaterialet har jeg gjennomført en innholdsanalyse. En innholdsanalyse går ut på at man ser etter sammenhenger, gjør sammenligninger og stiller spørsmål til det man finner i en tekst (Larsen, 2017, s. 114). I arbeidet med analysen startet jeg med å kode elevtekstene. Det vil si at jeg markerte deler av teksten med ord eller symboler (Larsen, 2017, s. 115). Noen av kodene jeg lagde var: *Klær, hår, interesser og oppførsel*. Etter å ha kodet teksten plasserte jeg disse i egne kategorier. I den sammenheng lagde jeg kategoriene *utseende* som besto av kodene *klær* og *hår*, i tillegg til *væremåte* som besto av *interessene* og *oppførselen* til elevene. Deretter lagde jeg flere søylediagram av kategoriene, slik at det ville være enkelt å se om noen svar var mer gjennomgående. Dette ga meg et overblikk over hvilke svar som var typiske blant elevene.

2.5. Svakheter ved studie

En svakhet ved denne studien er at svarene jeg fikk fra klasse 1 muligens ikke er representativt for hva de faktisk tenker om kjønn. Det kan se ut til at elevene svarte det som var mest lettvint og ikke det de faktisk mente. En annen svakhet er at spørsmålene jeg stilte klasse 2 gir mindre rom for å skrive at det ikke er forskjell mellom jenter og gutter. Dermed kan det være at noen mener forskjellene er mindre enn det som kommer frem i elevtekstene. I tillegg kan det tenkes at elevene svarer det de tror jeg ønsker å vite. Det kom spesielt godt frem på spørsmål 3 til klasse 1 der jeg spurte elevene om det er viktig for dem å gjøre det bra på skolen. Alle elevene svarte at det var viktig å gjøre det bra på skolen, slik at de får en god utdanning. Det er svært positivt dersom dette stemmer, men jeg mener det er mer sannsynlig at elevene svarte dette fordi de så på det som «riktig svar».

2.6. Generalisering

Tjora bruker begrepet analytisk generalisering som vurdering på om resultatene fra en studie kan generaliseres. Dette gjøres ved å knytte funnene en selv finner opp mot tidligere forskning og teori (Tjora, 2018, s. 245). Gjennom denne oppgaven kommer jeg til å knytte funnene jeg finner opp mot tidligere forskning og teori. Det kan derfor tenkes at de funnene jeg finner også vil gjelde 5. klassinger på andre skoler, selv om utvalget i studien er relativt lite.

Del 3: Analyse

Fordelingen av jenter og gutter i de to klassene var relativt jevnt, med en liten overvekt av jenter i klasse 2. I klasse 1 var det 7 gutter og 5 jenter, mens i klasse 2 var det 8 gutter og 12 jenter som valgte å delta i studien. Det var ingen av elevene som valgte å krysse av på «annet» på spørsmålet om hvilket kjønn de er. Begge klassene fikk 20 minutter på å gjennomføre undersøkelsen. Jeg tok ikke tiden på når hver enkelt elev var ferdig, men la merke til at det var flere elever som satt tiden ut i klasse 2 enn i klasse 1. Jeg har delt opp analysen i følgende kategorier: Utseende, væremåte og fysiske ferdigheter. Under hver kategori skal jeg analysere svarene til elevene, både fra klasse 1 og 2. Når jeg viser til hva en gutt i klasse 1 har svart vil det stå G1K1. Den neste gutten jeg viser til i denne klassen blir G2K1 osv.

I klasse 1 mente halvparten at det ikke var noen forskjell på jenter og gutter, noe to av guttene viser til i sine svar: «Nei, jeg mener ikke det er noe forskjeller på gutter og jenter på skolen»

(G1K1), «Nei!» (G2K1). Det var også en av jentene som ga uttrykk for at det ikke er noen forskjell mellom jenter og gutter: «Nei, jeg synes det er helt likt på gutter og jenter» (J1K1). Det er interessant at såpass mange mener det ikke er noen forskjell, samtidig er det mulig at de svarte dette fordi det var en enkel måte å svare på spørsmålet. Ved å skrive dette slapp de å reflektere over hva forskjellene faktisk er. Spørsmålet jeg stilte til klasse 2 viste tydelig at de måtte reflektere over forskjellene, og i denne klassen var det ingen som svarte at gutter og jenter er like. Jeg mener det er med på å underbygge at elevene i klasse 1 valgte å svare at det ikke var noen forskjell fordi det var lettvis. Uavhengig av bakgrunnen til disse svarene skal jeg videre i analysen fokusere på svarene til elevene som svarte at den var en forskjell.

3.1. Utseende

I begge klassene var det en del som svarte at det er forskjeller i måten gutter og jenter kler seg og hvordan de ser ut på håret. Det var spesielt guttene som svarte dette, og det er derfor relevant å se på hva to av guttene svarte: «Jeg synes ikke det er noe forskjell. Det er ganske likt, men man kler seg forskjellig» (G3K1) og «Jenter har ofte lenger hår og guttene har ofte kortere hår» (G1K2). Ut ifra elevtekstene ser det ut til at guttene er mer opptatt av at deres klesstil skiller seg fra jentenes.

3.2. Væremåte

Denne kategorien er satt sammen av kodene oppførsel og interesser. Derfor skal jeg både ta for meg hvordan kjønnene oppfører seg, i tillegg til hvilke interesser de har. Jeg mener disse kodene kan slås sammen til en kategori fordi de interessene man har ofte gjenspeiles i hvordan man oppfører seg.

Når det gjelder væremåten i timen var det mange jenter som skrev at de er flinkere til å følge med. To av jentene skrev følgende: «Gutter roper i timene men noen ganger så roper jentene også. Men begge kan jo spille fotball, men jentene er litt flinkere i timen» (J2K2) og «At gutter bråker litt mer i timen enn jentene. Guttene sloss mot hverandre mer en jentene» (J4K2). I tillegg var det to gutter som svarte at de er mer «rapete» enn jentene. En av disse guttene skrev følgende: «Gutter er (mer) rampat enn jenter» (G2K2).

Jeg fikk flere svar når det gjelder væremåten til elevene i friminuttene. Begge kjønnene legger vekt på at guttene liker idrett og trening bedre enn jentene. J1K2 svarte følgende: «Gutter liker vanligvis å trene, gå på fotball og andre sport(er). Folk sier at ungdomme gutter liker å

tulle mens jenter er bare smartere». To andre jenter fra klasse 2 svarer at jenter er mer opptatt av drama og mobber hverandre for hvordan man ser ut eller snakker: «Jenter bryr seg mere om drama» (J3K2) og «Noen jenter mobber andre for klær og hvordan de snakker, men gutter gjør sånne ekle ting og språkbruk» (J2K2).

Nesten alle elevene i begge klassene svarte at læreren behandler jenter og gutter likt. Likevel var det noen som svarte at læreren behandler kjønnene ulikt. En av jentene viser til at guttene får lov å være mer aktive: «Guttene får dra i aktivitetsrommet (ellers er det likt)» (J3K2). En av de andre jentene i samme klasse viser til at læreren kjefter mer på jenter enn gutter: «De (lærerne) kjefter litt mere på jenter fordi de bruker å være snill» (J2K2).

I tillegg til disse svarene tok en av jentene i den første klassen opp hvordan forventninger påvirker elevene: «Jeg synes at gutter kler seg anderledes enn jenter. Men jeg vet om gutter som liker rosa, som alltid er med jenter ikke fordi de er kjæresten, men fordi han ikke liker å leke med gutter» (J3K1). Denne jenta tar opp at det er greit at gutter og jenter leker sammen, og at også gutter liker rosa. Det kan se ut til at denne gutten skiller seg fra normalen, og dermed kommer det også frem at samfunnet har visse forventninger til hvordan man skal være.

3.3. Fysisk styrke

Med fysisk styrke mener jeg forskjeller i fysisk form, i tillegg til biologiske forskjeller på kjønnene. Det var relativt mange gutter som svarte at de gjør det bedre i gym enn jentene fordi de er mer sporty og sterkere. 3 av guttene svarte følgende: «Jeg tror at gutter er mer sporty enn jenter» (G5K2), «Kanskje gutter er mer sterkere enn jenter» (G6K2) og «Jeg føler at jenter konsentrerer seg bedre i alle fag unntatt gym fordi det blir litt fortere slitene men det gjelder ikke alle jenter» (G7K2). Sporty, sterk og bedre kondis er altså svar som går igjen hos guttene. I tillegg svarte en av guttene: «Guttene er mer rampete og derfor er de bedre i gym» (G2K2). Det at guttene er mer rampete ble tidligere nevnt i sammenheng med væremåten til elevene i timen. Da ble det sett på som negativt, men i kroppsøving kan se det ut til at guttene får en fordel ved at de er mer rampete.

Flere jenter var enige i uttalene til disse guttene, men det var noen som la vekt på at også jenter kan være flinke i gym. Et eksempel er: «Jeg tror egentlig at det ikke er sånn. Jenter kan også være flinke i gym. De kan være bedre enn gutter» (J3K2). Denne jenta viser til at man

ikke kan skjære alle over en kam. Det er forskjeller innad blant kjønnene, og det blir derfor feil å si at et kjønn generelt er bedre enn et annet.

Del 4: Diskusjon

I diskusjonsdelen skal jeg drøfte funnene jeg fant i analysedelen, og knytte dette opp mot relevant teori.

4.1. Motivasjon

Motivasjon skjer når en person har et formål, energi og utholdenhet til å gjennomføre en oppgave (Jordet, 2020, s. 290) eller når man føler på mestring (Bakken et al., 2008, s. 32). Ut ifra elevsvarene i klasse 2 var det flere som skrev at gutter er bedre i gym fordi de interesserer seg for sport, og fordi de er i fysisk bedre form enn jenter. Ut ifra motivasjonsteorien kan det virke som at gutter er mer motiverte i kroppsøving fordi de føler en mestring i faget, og interesserer seg for det. En annen grunn til at de er motivert i kroppsøving kan være fordi det er et fag med formål. Som nevnt tidligere kan guttene bli sett ned på av andre gutter dersom de gjør det bra på skolen. Kroppsøving er derimot et praktisk fag der guttene har mulighet til å vise frem sin fysiske form, og dermed en måte å vise maskulinitet. Det vil nok være mer akseptabelt å gjøre det bra i dette faget, fordi gym er et fag der de kan bygge opp sin egen maskulinitet. Gym er et av fagene som ikke blir sett på som feminint.

Når det gjelder de andre fagene mener jeg motivasjonen til guttene kan være lavere. Ut ifra statistikken er det flere gutter enn jenter som velger utdanning med lavt inntakskrav. Det kan tenkes at det er vanskelig å finne motivasjon i skolefagene dersom du vet at du ikke har behov for gode skolerresultater. Altså ser ikke guttene formålet i å gjøre det bra i andre fag utenom gym. Jentene på sin side ønsker seg ofte utdanning med høye inntakskrav og er dermed helt avhengig av å gjøre det bra på skolen. På denne måten finner de et formål med skolearbeidet.

Guttene har bedre romforståelse (NOU 2019:3, s. 79). Det kan derfor tenkes at de lettere mestrer fag som matematikk. Ser vi på statistikken over nasjonale prøver skårer guttene høyere enn jentene i nettopp matematikk. Romforståelse og kognitive egenskaper er ferdigheter som barn i stor grad er født med. J1K2 påstår at jenter er smartere. Jeg mener denne påstanden kan knyttes opp mot jenters kognitive evner. Det betyr at de biologiske

forskjellene mellom gutter og jenter kan være noe av grunnen til at jenter gjør det bedre i de fleste fagene på skolen.

4.2. Utseende

Ut ifra elevsvarene ser det ut til at guttene i størst grad er opptatt av hvordan man går kledd og ser ut. En mulig forklaring kan være fordi de ikke ønsker å bli sett på som feminin. Dersom man tar utgangspunkt i forskningen til Connell og Martino (2008) ville det vært naturlig at både guttene og jentene hadde svart noe om klesbruk. Klær og utseende er måte å skille jenter og gutter på. Dersom jentene også var opptatt av å skape dette skillet, ville det vært naturlig at de la merke til hvordan kjønnene går kledd. En mulig forklaring kan være fordi jentene har andre måter å skille seg fra guttene, blant annet ved at de er bedre til å følge med i timene. Guttene svarer på sin side at de skiller seg fra jentene ved at de *ikke* er flinke til å følge med i timen. Dette er en negativ måte å fremstille seg selv på, og det kan tenkes at guttene ønsker å sette søkelys på en annen forskjell. At jenter går med rosa og kjole, mens gutter går i blått og bukser er en fremstilling som hverken favoriserer guttene eller jentene, og det kan derfor tenkes at guttene er mer opptatt av denne forskjellen.

Jeg mener at klær og utseende kam knyttet opp mot forventningene samfunnet har til kjønnene. J3K1 hadde et godt eksempel på dette da hun forteller om en gutt som liker rosa og som liker å være med jenter i friminuttet. Måten dette kom frem på viser at vi som samfunn har en forventning om at gutter skal være med gutter og at de ikke skal bruke rosa klær. Det blir sett på som unormalt dersom en gutt bruker rosa eller er sammen med jenter. Jeg mener disse forventningene kan forklare hvorfor guttene har fokus på hvordan kjønnene går kledd. Det kan se ut til at samfunnet har visse meninger om hva som er riktig klesstil for en gutt. Dersom man f.eks. går inn på Zalando er det en egen kategori under «damer» som heter *jakker og blazere* (Zalando, u.å.). Blazere er tradisjonelt sett på som et plagg menn bruker, men i dagens samfunn er det også akseptert at jenter bruker dette. Mennene har derimot ingen kategori som kan gå under «dameklær». Jeg mener det viser at vi som samfunn har mer aksept for at jenter går mer «gutteklær» enn gutter som går med «jenteklær». Sagt med andre ord, det er flere normer for hvordan guttene skal gå kledd, enn hvordan jentene skal gå kledd. Det er derfor ikke spesielt overraskende at guttene er opptatt av måten de kler seg på, i forhold til jentene.

4.3. Væremåte

Elevene viser til flere eksempler der jenter og gutter oppfører seg forskjellig. I følge Stoltenberg rapporten utvikler jenter både språklige og kognitive evner tidligere enn gutter (NOU 2019:3, s. 40). I tillegg viser standpunkt karakterene at jenter gjør det bedre enn gutter (Statistisk sentralbyrå, 2021b). Ut ifra dette mener jeg det dannes et bilde av at jentene generelt gjør det bedre på skolen, noe som igjen kan føre til at man har en forventning om at jentene skal gjøre det bedre enn guttene. Elevenes svar tyder også på dette ved at flere svarer at jentene følger bedre med i timen eller er smartere, mens guttene ikke følger like godt med og bråker. Det som ikke kommer frem i denne fremstillingen er de jentene som ikke gjør det bra, eller de guttene som er flinke.

4.3.1. Skolen tilpasser seg gutter

Det kan tenkes at også lærerne har en forventning om at jentene skal gjøre det bra på skolen. I den sammenheng skal jeg se nærmere på to av svarene til elevene. J3K2 skrev at guttene får dra i aktivitetsrommet, mens J2K2 skrev at lærerne kjefter mer på jenter fordi de pleier å være snille. På den ene siden har vi læreren som gir guttene lov til å dra i aktivitetsrommet, selv om svarene til elevene tyder på at de bråker mer i timen. På den andre siden ser vi at læreren kjefter mer på jentene fordi de bruker å være snille og høre etter. Jentene får altså en straff fordi de pleier å høre etter, mens guttene får en premie. Nielsen og Henningsen (2018) påstår at jentene må tilrettelegge seg skolen, mens skolen må tilrettelegge seg guttene. Ut ifra elevsvarene ser det ut til at deres lærer har en lignende oppfatning. Det at guttene får lov å dra i aktivitetsrommet kan være en måte skolen tilrettelegger seg de «rampete» guttene på. De har masse energi, og ved å dra i aktivitetsrommet vil de få brukt noe av den energien og dermed være roligere i timen senere. Jentene på sin side ser ikke ut til å få noen slik tilrettelegging. Når de blir urolige får de kjeft, noe som tyder på at jentene bør vite bedre enn dette. Det er jenta selv som bør ta seg sammen i en slik situasjon. Jentene får ikke samme mulighet til å dra i aktivitetsrommet, selv om de også er urolige i timen.

4.3.2. Habitus

Skolen er et sosialt felt der det finnes spesifiserte regler, verdier og sosiale normer man må følge (Høstaker, 2006, s. 172). Dersom jenter blir tidligere sosialt modne kan det bety at de har en fordel når elevene må tilpasse seg skolens sosiale praksis. Elevene har også ulike væremåter i friminuttene. J4K2 sier at guttene sloss mer enn jentene. Dette kan ses i sammenheng med Berentzens syn på lek. Guttenes lek er ofte mer aggressiv og aktiv enn

jentenes (Kleppe, 2014, s. 64-67). Dette tyder på at guttene på et generelt grunnlag har større interesse for å være aktive, noen ganger også litt voldsomme. Med andre ord kan det se ut til at habitusen til kjønnene er ganske forskjellig, og at jentenes væremåte er mer egnet det sosiale feltet på skolen.

Det er også sentralt å se på samfunnets håndtering av gutter og jenters atferd. Ifølge Bakken og Lindhart (2021) roser barnehagelærere gutters «rampete» atferd. Gjennom oppveksten kan det altså se ut til at guttene får skryt og oppmuntring om sin urolige atferd. Når de begynner på skolen skal de derimot klare å tilpasse seg skolens normer og regler, der det blir verdsatt å sitte i ro. Dette er en total motsetning fra hva de er vant til, og kanskje også en motsetning fra hva lærere gir dem tilbakemelding på i friminutt. På bakgrunn av dette mener jeg det er helt naturlig, og lite overraskende, at guttens atferd og habitus er mer urolig enn jentenes.

4.3.3. Maskulinitet vs. det feminine

Det kan være flere grunner til at guttene er mer urolige i timen eller ikke klarer å tilpasse seg skolens habitus. En mulighet kan være fordi det blir sett på som feminint å være flink på skolen. Jeg har tidligere nevnt at elevene og samfunnet rundt trenger å ha noe som skiller jenter og gutter fra hverandre. Siden jentene ser ut til å ha fått stemplet som skoleflinke, vil guttene prøve å være det motsatte. Det kan altså bety at guttene ikke er urolige eller «rampete» fordi de ikke klarer å være rolig, men fordi de ser på det som en måte å opprettholde maskuliniteten sin på.

Avslutning

Utgangspunktet for denne oppgaven var følgende problemstilling: «Hvilke refleksjoner har elever i 5. trinn når det gjelder kjønn i skolen?». Gjennom studien ønsket jeg å se nærmere på hva elevene selv tenker om dette temaet.

Jeg kom frem til at elevene i disse to klassene har flere interessante refleksjoner om hvordan det er å være gutt og jente i dagens skole. Guttene viser at det er forskjell i måten gutter og jenter kler seg. Det kan være flere grunner til at guttene legger vekt på dette. I min studie har jeg imidlertid kommet frem til to mulige forklaringer. Det kan være at guttene ønsker å ta

avstand fra det som fremstår feminint eller det kan være at samfunnet har flere forventinger til hvordan gutter på barneskolen skal gå kledd.

På flere av spørsmålene jeg stilte kom det frem at gutter er mer interessert i idrett og fysisk aktivitet enn jenter. Det kan derfor tyde på at guttene har større motivasjon til å gjøre det bra i gym enn i andre fag. Jentene har på sin side muligens mer motivasjon i andre fag fordi de har et annet behov for gode karakterer/skoleresultater enn gutter. Det er flere jenter som ønsker seg inn på studier med høye inntakskrav.

Når det gjelder væremåten til gutter og jenter svarer elevene at guttene er mer urolig og ikke like flinke til å følge med i timene. Det kan være flere grunner til dette, men jeg kom frem til at det kan være lettere for jentene å tilpasse seg skolens sosiale praksis. Det kan være jentenes habitus, men også deres kognitive og sosiale evner som gjør at de lettere klarer å tilpasse seg skolen. I tillegg kan det være slik at guttene klarer å tilpasse seg skolen som et sosialt felt, men at de ikke ønsker det fordi det blir sett på som feminint å gjøre det bra på skolen. Det kan også se ut til at læreren gjør forskjell på jenter og gutter. Guttene får i større grad lov til å være fysisk aktive på skolen enn jentene.

Min konklusjon er dermed at elevene har flere interessante refleksjoner som betrakter hvordan jenter og gutter kler seg, i tillegg til hvordan væremåten deres er forskjellig. Samtidig er det sentralt å få med at en stor del av elevene i klasse 1 svarte at det ikke er noen forskjell på jenter og gutter, og at de aller fleste i begge klassene synes læreren behandler jenter og gutter rettferdig.

Litteraturliste

- Bakken, A., Hegna, K., Borg, E. & Backe-Hansen, E. (2008). *Er det skolens skyld? En kunnskapsoversikt om skolens bidrag til kjønnsforskjeller i skoleprestasjoner* (4/2008). Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring
https://www.researchgate.net/publication/253403651_En_kunnskapsoversikt_om_skolens_bidrag_til_kjonnsforskjeller_i_skoleprestasjoner
- Bakken, Y. & Lindhardt, E. M. (2021). Tanker fra barnehagen: Personalets refleksjoner om egne erfaringer med kjønn og likestilling. I R. Faye, E. M. Lindhardt, B. Ravneberg & S. V. (Red.), *Hvordan forstå fordommer? Om kontekstens betydning – i barnehage, skole og samfunn*. Universitetsforlaget.
<https://doi.org/https://doi.org/10.18261/9788215041261-2021-09>
- Bjerrum Nielsen, H. (2014). Forskjeller i klassen - kjønn i kontekst. I H. Bjerrum Nielsen (Red.), *Forskjeller i klassen: nye perspektiver på kjønn, klasse og etnisitet i skolen* (s. 11-32). Universitetsforlaget.
- Gilliam, L. & Gulløv, E. (2015). *Siviliserende institusjoner: om idealer og distinksjoner i oppdragelse*. Fagbokforlaget.
- Grønmo, S. (2021, 1. mars). *Utvalg*. Store Norske Leksikon. Hentet 9. mai fra <https://snl.no/utvalg>
- Høstaker, R. (2006). Sosiale felt – ein kritisk analyse. *Agora*, 1(2), 171-197.
<https://www.idunn.no/doi/pdf/10.18261/ISSN1500-1571-2006-01-02-08>
- Johannessen, A., Christoffersen, L. & Tufte, P. A. (2021). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (6. utg.). Abstrakt forlag.
- Jordet, A. N. (2020). *Anerkjennelse i skolen: en forutsetning for læring*. Cappelen Damm akademisk.
- Kaspersky. (u.å.). *What is an IP Address – Definition and Explanation*. Hentet 3. mai fra <https://www.kaspersky.com/resource-center/definitions/what-is-an-ip-address>
- Kleppe, R. (2014). Spidermankjole! Fra kjønnskontrast i barns lek til kjønnskontrast i barns klær. I H. B. Nielsen (Red.), *Forskjeller i klassen - Nye perspektiver på kjønn, klasse og etnisitet i skolen* (s. 54-75). Universitetsforlaget.
- Larsen, A. K. (2017). *En enklere metode: veiledning i samfunnsvitenskapelig forskningsmetode* (2. utg.). Fagbokforlaget.
- Nielsen, H. B. & Henningsen, I. (2018). Guttepanikk og jentepress - paradokser og kunnskapskrise. *Tidsskrift for kjønnsforskning*, 42(1), 6-28.

- NOU 2019:3. (2019). *Nye sjanser – bedre læring* Kjønnforskjeller i skoleprestasjoner og utdanningsløp. Kunnskapsdepartementet.
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2019-3/id2627718/>
- Solberg, B. & Eikemo, H. (2021). Passivt samtykke til passiv deltakelse? *Tidsskrift for Den norske legeforening*, 141(1), 1-4.
<https://doi.org/https://doi.org/10.4045/tidsskr.20.0654>
- Statistisk sentralbyrå. (2021 a). 07161: *Elever ved nasjonale prøver (prosent), etter region, klassetrinn, prøve, mestringsnivå, kjønn, statistikkvariabel og år* [Statistikk].
<https://www.ssb.no/statbank/table/07161/tableViewLayout2/>
- Statistisk sentralbyrå. (2021b). 07496: *Standpunkt karakterer, etter region, fag, kjønn, statistikkvariabel og år* [Statistikk].
<https://www.ssb.no/statbank/table/07496/tableViewLayout1/>
- Tjernshaugen, A. (2021, 2. november). *ledende spørsmål*. Store norske leksikon. Hentet 14. mai fra https://snl.no/ledende_sp%C3%B8rsm%C3%A5l
- Tjora, A. (2018). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (3. utg.). Gyldendal akademisk.
- Vogt, K. C. (2018). Svartmaling av gutter. *Norsk sosiologisk tidsskrift*, 2(2), 177-193.
- Zalando. (u.å.). *Jakker & blazere til dame*. Hentet 11. mai fra
<https://www.zalando.no/dameklaer-jakker/>